

Тазкия дарслари (109-дарс). Ҳусни хулқнинг аломатлари

13:00 / 07.11.2020 5408

(биринчи мақола)

Гоҳида мурид жидду жаҳд қилиб, маъсиятларни тарк қилиб, хулқининг сайқалланганини ва энди мужоҳадага ҳожат қолмаганини гумон қилиши мумкин. Аслида эса ундай эмас. Ҳусни хулқ – чиройли хулқ мўминлардаги бир қанча сифатларнинг мажмуасидан иборат.

Аллоҳ таолонинг Ўзи уларни мазкур сифатлар ила сифатлаган:

У Зот Анфол сурасида марҳамат қилади:

رَزَقْنَهُمْ وَمِمَّا الصَّلَاةُ يُقِيمُونَ الَّذِينَ ﴿٢﴾ يَتَوَكَّلُونَ رَبَّهُمْ وَعَلَىٰ إِيْمَانِنَا ذَاتُهُمْ ءَايَتُهُ عَلَيْهِمْ تَلِيَتْ وَإِذَا قُلُوبُهُمْ وَجِلَتْ لَآلِهَ إِذَا الَّذِينَ الْمُؤْمِنُونَ إِنَّمَا حَقًّا الْمُؤْمِنُونَ هُمْ أَوْلِيَاكَ ﴿٣﴾ يُنْفِقُونَ^٤

«Албатта, Аллоҳ зикр қилинса, қалблари ларзага келадиган, уларга оятлари тиловат этилса, иймонларини зиёда қиладиган ва Роббларига таваккул қиладиганларгина мўминлардир. Улар намозни тўқис адо этадиганлар ва Биз ризқ қилиб берган нарсалардан нафақа қиладиганлардир. Ана ўшалар ҳақиқий мўминлардир» (2-4 оятлар).

У Зот Тавба сурасида марҳамат қилади:

وَالْحَافِظُونَ الْمُنْكَرِ عَيْنِ وَالنَّاهُونَ ۖ بِالْمَعْرُوفِ الْأَمْرُونَ السَّاجِدُونَ الرَّاكِعُونَ السَّائِحُونَ الْحَامِدُونَ الْعَبِيدُونَ التَّابِتُونَ ﴿١٣٢﴾ الْمُؤْمِنِينَ وَبَشِّرَ اللَّهُ الْخَائِدِينَ

«Улар тавба қилувчилар, ибодат қилувчилар, ҳамд айтувчилар, рўза тутувчилар, рукуъ қилувчилар, сажда қилувчилар, маъруфга буюриб, мункардан қайтарувчилар, Аллоҳнинг чегарасида турувчилардир. Ва мўминларга хушxabар бер!» деган (112-оят).

У зот Муъминун сурасида марҳамат қилади:

لِقُرُوبِهِمْ هُمْ وَالَّذِينَ ﴿٤﴾ فَنَعْلُونَ لِلرَّكُوعِ هُمْ وَالَّذِينَ ﴿٣﴾ مُعْرِضُونَ اللَّغْوِ عَنِ هُمْ وَالَّذِينَ ﴿٢﴾ خَشِعُونَ صَلَاتِهِمْ فِي هُمْ وَالَّذِينَ ﴿١﴾ الْمُؤْمِنُونَ أَفَلَحَ قَدْ لَأْمَنَتِيهِمْ هُمْ وَالَّذِينَ ﴿٧﴾ الْعَادُونَ هُمْ فَأَوْلِيَاكَ ذَلِكَ وَرَاءَ ابْتَعَىٰ فَمَنْ ﴿٦﴾ مُلُومِيكَ غَيْرَ فَإِنَّهُمْ أَيْمَتُهُمْ مَلَكَتْ مَا أَوْزَوْجِهِمْ عَلَىٰ إِلَّا ﴿٥﴾ حَافِظُونَ ﴿١١﴾ الْوَارِثُونَ هُمْ أَوْلِيَاكَ ﴿٩﴾ يُحَافِظُونَ صَلَوَاتِهِمْ عَلَىٰ هُمْ وَالَّذِينَ ﴿٨﴾ زَعُونَ وَعَهْدِهِمْ

«Батаҳқиқ, мўминлар зафар топдилар. Улар намозларида хушуъ қилувчилардир. Улар беҳуда нарсалардан юз ўгирувчилардир. Улар закотни адо қилувчилардир. Улар фаржларини сақловчилардир. Ўз жуфти ҳалоллари ва қўлларида мулк бўлганлар бундан мустасно. Албатта, улар маломат қилинувчи эмаслар. Ким ана шундан бошқани талаб қилса, бас, ана ўшалар тажовузкорлардир. Улар омонатларига ва аҳдларига риоя қилувчилардир. Улар намозларини муҳофаза қилувчилардир. Ана ўшалар ворис бўлувчилардир» (1-10-оятлар).

У зот Фурқон сурасида марҳамат қилади:

يَقُولُونَ وَالَّذِينَ ﴿٦٤﴾ وَقِيمًا سَجْدًا لِرَبِّهِمْ يَبِيتُونَ وَالَّذِينَ ﴿٦٣﴾ سَلَّمَ قَالُوا الْجَاهِلُونَ حَاطِبُهُمْ وَإِذَا هَوَّنَا الْأَرْضَ عَلَى يَمْسُونَ الَّذِينَ الرَّحْمَنِ وَعِبَادُ
 بَيْتٍ وَكَانَ يَقْتُرُوا وَلَمْ يَشْفُرُوا لَمْ أَنْفُقُوا إِذَا وَالَّذِينَ ﴿٦٢﴾ وَمَقَامًا مُسْتَقْرًا سَاءَتْ إِذَا ﴿٦٥﴾ عَرَامًا كَانَ عَذَابَهَا إِنَّ جَهَنَّمَ عَذَابٌ عَنَّا أَصْرَفَ رَبَّنَا
 يَمُوتُ لَا الَّذِي الْيَحْيَى عَلَى وَتَوَكَّلْ ﴿٥٧﴾ سَبِيلًا رَبِّيَ إِلَى يَتَّخِذَ أَنْ شَاءَ مَنْ إِلَّا أَجْرٍ مِنْ عَلَيْهِ أَشْتَكُمُ مَا قُلْ ﴿٥٦﴾ وَنَذِيرًا مُبَشِّرًا إِلَّا أَرْسَلْنَاكَ وَمَا ﴿٦٧﴾ قَوْمًا ذَلِكَ
 خَيْرًا بِهِ فَسَلِّ الرَّحْمَنُ الْعَرْشِ عَلَى أَسْتَوَى ثَمَّ أَيَّامٍ سِتَّةً فِي بَيْنَهُمَا وَمَا وَالْأَرْضِ السَّمَوَاتِ خَلَقَ الَّذِي ﴿٥٨﴾ أَحْيَا عِبَادِهِ بِذُنُوبِهِمْ وَكَفَى بِحَمْدِهِ وَسَبِّحْ
 مُبِيرًا وَقَمَرًا سِرْجًا فِيهَا وَجَعَلَ بُرُوجًا السَّمَاءِ فِي جَعَلَ الَّذِي نَبَارَكَ ﴿٦٠﴾ نُفُورًا وَزَادَهُمْ تَأْمُرًا لِمَا أَسْجُدَ الرَّحْمَنُ وَمَا قَالُوا الرَّحْمَنُ أَسْجُدُوا لَهُمْ قِيلَ وَإِذَا ﴿٥٩﴾
 الْجَاهِلُونَ حَاطِبُهُمْ وَإِذَا هَوَّنَا الْأَرْضَ عَلَى يَمْسُونَ الَّذِينَ الرَّحْمَنِ وَعِبَادُ ﴿٦٢﴾ شُكُورًا أَرَادُوا وَيَكْفُرُونَ أَرَادَ لَمَنْ خَلْفَةَ وَالنَّهَارَ أَيْلَ جَعَلَ الَّذِي وَهُوَ ﴿٦١﴾
 عَرَامًا كَانَ عَذَابَهَا إِنَّ جَهَنَّمَ عَذَابٌ عَنَّا أَصْرَفَ رَبَّنَا يَقُولُونَ وَالَّذِينَ ﴿٦٤﴾ وَقِيمًا سَجْدًا لِرَبِّهِمْ يَبِيتُونَ وَالَّذِينَ ﴿٦٣﴾ سَلَّمَ قَالُوا

«Роҳманнинг бандалари ер юзида тавозе ила юрадиган ва жоҳиллар хитоб қилганларида, «Салом», дейдиганлардир. Улар тунларни Роббларига сажда қилиб, бедор ўтказадиганлардир. Улар: «Роббимиз, Ўзинг биздан жаҳаннам азобини бургин, албатта, жаҳаннам азоби доимийдир. Албатта, у нақадар ёмон қароргоҳ ва турар жойдир», дейдиганлардир.

Нафақа қилганларида исроф ҳам ва хасислик ҳам қилмаслар. У иккиси ўртасида мўътадил бўлурлар. Улар Аллоҳ билан бирга бирор илоҳга илтижо қилмаслар. Аллоҳ (ўлдиришни) ҳаром қилган жонни ноҳақдан ўлдирмаслар. Зино қилмаслар. Ким ана шуни қилса, уқубатга дучор бўлур. Қиёмат куни унинг азоби бир неча баробар кўпайтирилур ва у(азоб)да хор бўлиб, мангу қолур.

Магар ким тавба қилса, иймон келтириб, солиҳ амал қилса, бас, Аллоҳ ана ўшаларнинг ёмонликларини яхшиликларга алмаштирур. Аллоҳ ўта мағфиратлидир, ўта раҳмлидир. Ким тавба қилиб, солиҳ амал қилса, у албатта, Аллоҳга (ҳақиқий) қайтиш ила қайтадир.

Улар ёлғон гувоҳлик бермайдиганлардир ва беҳуда нарсалар олдидан ўтсалар, ҳурматларини сақлаган ҳолда ўтарлар. Уларга Роббларининг оятлари эслатилганда, у(оят)ларга гунг ва кўрлардек ташланмаслар.

Улар «Роббимиз, Ўзинг бизга жуфти ҳалолларимиздан ва зурриётларимиздан кўз қувончи ҳадя эт ҳамда бизларни тақводорларга пешво қил», дейдиганлардир. Ана ўшалар сабр қилганлари учун «болохоналар» ила мукофотланурлар ва унда табрик ва салом билан қаршиланурлар. Унда мангу қолувчидирлар. У нақадар гўзал қароргоҳ ва турар жойдир.

Сен: «Агар илтижоларингиз бўлмаса, Роббим сизларга ҳеч қиймат бермас. Бас, батаҳқиқ, ёлғонга чиқардингиз. Энди сизларга (азоб) лозим бўлур», деб айт» (63-77 оятлар).

Кимга ўзининг ҳоли ноаниқ бўлиб қолса, ушбу оятларга солиштириб кўрсин. Мазкур сифатларнинг ҳаммаси борлиги ҳусни хулқнинг аломатидир. Агар мазкур сифатларнинг баъзиси бўлиб, баъзиси бўлмаса, борини сақлаб, йўғини пайдо қилиш ҳаракатида бўлади.

(Давоми бор)

«Руҳий тарбия» китобидан